

(המשך מעמוד 23)

צח בבחירות, אסור לו שיגיע יותר רחוק.

אבל נחזור אליך: יש האומרים עליך שאתה יותר מדי נחמד מכדי להיות מנהיג מסיפלה.

יש הרבה אנשים שאומרים שאני לא כל כך נחמד. יש רבים כאלה, יש אף כאלה. **זאת אומרת שאתה צריך להיות בן-יונה כדי להיות ראשי-ממשלה.**

מי שמכיר אותי אומר תראה, פראיר, יכול היה להיות שר אבל יותר. איש כזה לא מתאים להיות ראשי-ממשלה. אבל אני גם נפגש עם אנשים שחושבים שבשכיל להחליט החלטה כזאת צריך אדם להיות די קשוח. אתה לא נולדת אתמול. יש איש פוליטי אחד שלא רוצה להיות שר? לא הלכתי להיות מוזכר

המיפלה מפני שקיוויתי שזה יביא אותי לעמדה בכירה? בטח שהלכתי. אבל עמדותי כמזכר שאתה לא יכולתי להשלים. מה שיכול להיות לי לרוץ זה דווקא דבר אחר. אם מותר להגיד — אם אני מתראיין, אז מותר להגיד — הדרך שלי היתה דרך פוליטית מאוד קשה. מעט אנשים במיפלה-הע"י בודו עברו דרך פוליטית. הרבה הגיעו לפוליטיקה דרך הרמטכ"ל. על פני הדברים זה נותן לאדם יתרון. לבוא רק ממה שנקרא עסקנות פוליטית, זה מאוד קשה. אפילו אם אתה מתברג בתוכה, ויש לך כושר-מנהיגות, ואתה הולך לעשות כמה דברים. לי זה לקח 10 שנים, להוכיח שלא באתי לפוליטיקה בזכות משה ברעם. אחרי-כך לבי נותן את הקורד האיש שלי, שבנתי בירושלם.

* אביו של עוז, עסקן בכיר במפא"י.

לי, כעבורה עם טדי קולק. איזה ניסיון מדיני יש למטה גור? אני מסתכל על כל הרמטכ"לים של צה"ל. יש ביניהם מוכשרים, ויש ביניהם אחרים שלאחר שאתה רואה אותם בכנסת ובממשלה, אתה אומר לעצמך: איך זה? עבר את מה שעבר יחד איתם? הנה כמה דברים שאמר מוטה גור בשנה האחרונה: 28.12.88. "בניגוד לאנשים אחרים בארץ מכל המיפלה, החושבים שהשינוי באש"ף הוא רק טכני, אני חושב שזה שינוי אמיתי, ואני אומר זאת בשימחה. אש"ף עבר שינוי רציני. ואני מקווה שתגובת ישראל תקל על אש"ף ועל כל הפלסטינים ללכת בדרך המי-שאי-המתן." "ינואר 89: אש"ף מקיים הבטחותיו. לא מבצע חריגות מלבנון."

הארץ, יולי 89: "ממשלת ישראל חייבת להתחיל לנהל משאומתן עם אש"ף." 4 באוגוסט, הצופה: "באשר לשיחות עם אש"ף, לפי הערכתי אין מקום לשיחות." 8 בספטמבר: "אין לאפשר לקבוצות שמא-לניות במיפלה-העבודה להפוך לקול המיי-צג את המיפלה." הכל בשנה אחת.

● סימן שהוא מעריך שדעת-הק"ה היום שונה קצת.

היום הוא חטף התקפה מאוד קשה מהג'יסי במיפלה-העבודה. הם אמרו שהוא סוס טרוי יאני וגנול סיני. הוא לא הרוויח שום דבר במהלך הזה. לא קיבל את העניין. אבל נציג שיגידו: איך לו ניסיון מדיני, איך לו ניסיון מיניסטריאלי. באמת אני בטוח שאילו היה לי ניסיון מיניסטריאלי היה לי גם יתרון. העובדה היא שאין. יכול להיות שאני אהיה חבר בממשלה הבאה. ואז אני אתן לך חשיפה יותר גדולה גם בכיוון הזה.

לי יש תחושה שיש לי יתרון שיש למעט אנשים במיפלה-העבודה — יכולת-תיקשור רת עם ציבור מאוד מגוון. אני מסוגל לדבר בשכונות, אני נולדתי שם. אני מסוגל לדבר בעיתונות-פיתוח. יש לי העגה, הסלאנג שר רש לזה.

אגב, הייתי עם הכן שלי, בן 13, בכינת. נתתי לו מתנה לבר-מיצוה. כולם נוסעים לחוף-לארץ, אני שאלתי: בגליל כבר היית? הלכנו לשמונה ימים לגליל. בום הראשון הלכנו להאבה על החוף בצמח, עם סי הימן, קורין אלאל, שלום חנוך, יהודית רביץ, רמי פורטיס. חברה ראו אותי שם ושאלו מה אתה עושה שם? אמרתי שאני מכיר את הומרים בדיוק מוכח, ואת השירים שם שרים בדיוק כמוכם. ואין אחד מבין כל הצעירים שלא ידע שאני מבין בכדורגל, מה עם הפועל ירושלים. אתה נראה להם משהו ארצי לא משהו כזה... צריך כמובן לבנות את זה.

דרך אגב, אני ליכרל לא שמרן והכל, אבל היתה אהבה על החוף, זאת אומרת אני לא ראיתי עוד מימרים כאלה על החוף. היו חברה בני 16, 19, אני מעריך, והם קיבלו את המיצי וזה מה שהיה היתה.

● כתבו ששעשו שם פרו ורבו.

ממש: בני בן 13 הסתכל כמה שהיה שם, ואמר: את שלום חנוך אראה בפעם אחרת. היה חושך ולא ראו עיורם או דברים כאלה, אבל אתה שומע.

פתאום, ב"ב בלילה, באו סדרנים עם פני סים ושאלו: איפה עוזי ברעם, רץ המועצה האיזורית רוצה להיות בטוח שהגעת. ואז אתה רואה מסככים... הם רצו להרוג אותי.

● בן כמה אתה עכשיו?

בן 52.

● ואין לך חשבון הזה נראה אותך כראשי-ממשלה בגיל 60.

אגב, עם מי שאני עוד שומר על קשר זה הציבור הערבי. אני מופיע רבות בציבור הערבי. פעם ידעתי ערביים שבתא שלי, עליה השלום, שמתה לפני 30 שנה, ידעה רק ער-בית, סבתא חלבת, היא היתה שולחת אותי לשוק לקנות את הדברים. אז הייתי מרבר ערביית נהדר. אני עדיין מבין ערבי.

● כדאי לך לרענן את זה עכשיו, כשאתה בחופש.

אני לא בחופש!

● ואין ספק שבכל חשבון אלקטרו-רלי, בעתיד, הציבור הערבי ימלא תפקיד חשוב.

הייתי בנהיג בפגישת עם חברי-מרכז ער-ביים בשבת, וזה היה אחרי שהם שמעו כבר את כל המועמדים שהוכרח לראשות-הממשלה. פתאום אני באתי, והיתה הקשבה בלתי-רגילה. כשנמרתי לענות, קם זקן אחד ואמר: אתה שמת לב מה היה פה? אפשר היה לחתוך את האוויר.

זה מוזכר לי: כומר ונהג-אוטובוס עלו לשי-מיים. ואז ריכזו שם עולם אמר לכוזר: אתה הולך לגיהנום, ונהג-אוטובוס הולך לגן עדן. למה לכוזר? אנני? שכל החיים שלי אני מתפלל? אמר אלוהים: כשאתה מתפלל, 90% מהאנשים שנים. כשהוא נוסע, כולם מתפל-ללים.

● זהו סיום טוב.

ענת סרגוסטי מטבילים, ברית-המועצות:

קוויאר ופרחים כבושים

כמויות המון שהשארו על שולחנות גורגיה, לאורך מסענו, יכלו להספיק להאכיל לפחות שכונה אחת בעיר טביליסי. זה התחיל בארוחת-ערב חגיגית במיסעדה המוקדמת של טביליסי ממזרח הר גבוה, אך מה שנראה היה כארוחה חרפה-עמית התגלה עד מהרה כפתיחת "תנועה" למסע זילזה וסביאה.

נסענו, כמה עיתונאים תיממים, לסירור-התרשמות ברפובליקה הגורגית של ברית-המועצות. המסע התחיל בצורה מינורית. נחתי בנמל-התעופה של מוסקו, והתקבלנו על-ידי מיישלת של נציגי משרד-התרבות של גורגיה, שהזמין אותנו. היססה ממוסקוה לטביליסי, בירת גורגיה, היתה חוויה מיוחדת במינה.

לעין המערבית — ואפילו המיזרח-תיכונית — נראה המסע כמו רכבת-מאסף עמוסה. לרגע נרמה היה כי חלק מן הנוסעים יצטרכו לטוס בעמיה, ולבסוף נמצאו לנו מקומות בין עשרות הגורגים שהמתו בסבי-לנות. היו שם אנשים, נשים, טף, ובעיקר ארגונים וחבילות.

נחתנו בנמל-התעופה של טביליסי בשעת-לילה מאוחרת מאוד. למרות זאת, הייתה בכית-הנתיבות מקהלה ששרה את החיקוה ואת הימנון הרפובליקה הגורגית. את האולם קישטו דיגלי ישראל וגורגיה.

כשדרכו רגלינו באותו לילה — או בשי-עת-בוקר מוקדמת מאוד — בחדר-האוכל של המלון, נרמזו הראשון. במקום חיכה "כיבוד קל". האמת היא שבאותו רגע עייף חשבנו שזאת קבלת-פנים יפה מאוד, ורק בריעבד הבנו שזה היה אות-פתיחה לבאות.

● ● ●
יום הביקורים הראשון התחיל בפגישת-סולידית במישרדו של ואלרי אסטאיני, שרה-התרבות הגורגית, והמארח הרישמי שלנו. גם אז קשה היה לנחש את הצפוי לנו בתחום הגסטרונומי.

בערב התבקשנו להתלבש לארוחת-ערב חגיגית. צייטנו. נלקחנו למיסעדה הממוקמת על הר הצופה אל העיר. באולם גדול עמד שולחן בצורת חץ, שרק בגלל רגליו העבות במיוחד לא כרע תחת עומס הצלחות והמזון.

ניסיון לערוך רשימה של מיני התבשילים והמכלים התגלה כמורה כמשימה בלתי-אפשרית. אין לי אלא להסתפק ברשימה חל-קית, אך מייצגת: פטריות, כרוב לבן ממלא באגוזים, הצילים ממולאים באגוזים, מחית של שעועית ירוקה, שעועית לבנה ברוטב עג-בניות, מחית עלית-רוק, חלקי יונה ברוטב, גבינה לבנה, גבינה מלוחה, (מי אמר שזה היה כשר?), גבינה חמוצה, קוויאר שחור (מעולה), חמאה, ירקות, עלים ירוקים (פטרוויל וכו') וכו' (מה, פרחים כבושים, שום כבוש, מלפפונים

כל אלה אנתנו, העיתונאים הישראליים, מרק-רים בין החגיגות. **ההערצה לישראל** כאן היא עצומה, ונראית לעיתים כחסרת-פרופורציה. אור-רחי טביליסי עוצרים אותנו כרחוב ושואלים מאין אנחנו. כשמסתבר להם שאנחנו יהודים מישראל, עיניהם בורקות משימחה וחיוך של הערצה מתפשט על פניהם. באותו הרגע אין הם מוכנים לקבל מאיתנו תשלום.

יתכן שהאבה — הנראית לעיתים מוגי-זמת — של הגורגים לישראלים תלויה בכיר-קורבן כאן, במישלת רישימה. יתכן שהיא נובעת מההיסטוריה הקצרה של מדינת-ישראל ומילחמתה על עצמאותה, כפי שהיא נה-פשת בעיניהם. יתכן לישראל היא אפשרות לערפוליקה הגורגית לפתח קשרים כלכליים מיסחרים עצמאיים, שלא דרך מוסקוה. וית-כן, למרות הספקנות והציניות המאפיינים את הישראליים — שזה פשוט עם חם, המגלה רגשות כנים כלפי ישראל.

כי אולי בגורגיה — יותר מכל ארצות הפזורה היהודית, ובניגוד לחלק גדול מהן — לא היתה מעולם אנטי-שמיות. את הנקודה הזאת הם טורחים ומזכירים טוב ושוב. שני עמים קטנים — הגורגית והיהודית — חיו וחיים בצוותא ובהרמוניה מאות שנים.

יתכן שלוכותו של אפריים גור אפשר ליד-קוף לפחות חלק מהתערורות היחסים ההד-דית. אין ספק שלוכותו אפשר לקוף את הת-זרת השם "גורגיה" ללשון העברית, במקום השם "גורויה", שהיה נהוג עד לזמן האחרון. זה תרם לא מעט לשינוי ברמת העדה.

"קטרוול" הוא השם שבו קוראים הגור-גים למדינה שלהם בשפתם. גרוויה הוא השם שבו מכנים הרוסים את הרפובליקה, וגורגיה נקרא המקום בקרב דוברי-האנגלית. גורגיה הוא השם הרישמי בעברית, כפי שנקבע על-ידי האקדמיה המקומית.

הגורגים, מסתבר, מעוניינים בקשרים מדי-עיים, טכנולוגיים ואחרים עם ישראל. וגם בצד ההיסטוריו-ארכיאולוגי, בגלל אתרים היסטוריים שלהם בארץ-הקודש העמוסה. לפי האגדה הגורגית, קבור שוטארוסטבלי, המ-שורר הלאומי הגורגי, מחבר עושה עור הזמר. תחת מיניו-המצלבה בירושלים, שם גם קבור רה, לפי האגדה, המלכה האהובה, תמר. הגורגים הדועו לאקדמיה למדעים שבר-צונג לערוך חפירות ארכיאולוגיות בישראל, אך לשם-כך יצטרכו להוכיח שמקומות מסר-ימים היו שלהם.

באופן תמוה, ואולי לא, לא ריבר איש, חוץ מאפריים גור, על בניית קשרים דיפלומטיים בין שתי המדינות. שואים פוליטיים הם כמעט כבחינת סמל-הוכיח, מרבדים המון על העמקת-הקשרים, חילופי-תרבות, סטודי-סים, תיירות, אבל לא על דיפלומטיה. יתכן שכאן נבנית תשתית רחבה ליחסים רישימים לעתיד.